

Institutionen för ekonomi
Rob Hart

Hösten 2009

Omtentamen

Makroekonomi, NA0133 / Introduktionen till NEK, NA0103

24 augusti 2009

Skrivtid 5 timmar.

Regler

Svara på 5 frågor. (Vid svar på fler än 5 frågor räknar jag $5 \times$ genomsnittspoäng per fråga.) Det finns 7 frågor att välja på.

Varje fråga ger högst 20 poäng. Om en fråga är uppdelad ger varje del lika många poäng.¹

Börja varje svar på ett nytt ark; skriv din kod på varje ark; skriv inte ditt namn någonstans. Ta med dig tentan när du går.

Tillåtna hjälpmedel: skrivmedel, linjal och miniräknare.

Kårmedlemskap + legitimation uppvisas vid inlämnandet av tentan.

Råd

Besvara frågorna utifrån den på kursen behandlade ekonomiska teorin, använd relevanta ekonomiska begrepp och förklara deras innebörd.

Det är inte alltid att du uppmanas i frågan att förklara dina svar, dock är en verbal förklaring, oftast med hjälp av diagram, nödvändig i de allra flesta fall för att kunna erhålla maximal poäng på en delfråga. Detta gäller även för matematiska beräkningar. På matematiska uppgifter kan en noggrann grafisk (istället för algebraisk) lösning ge full poäng. Axlar och kurvor måste alltid förses med beteckningar.

Vissa frågor kan vara enhetliga (utan delfrågor). Här krävs det att du skriver välstrukturerade och grundliga svar för att få maximal poäng eller något i närheten – det handlar alltså inte om att rabbla upp allt du kan om ämnet eller närliggande ämnen!

¹T.ex. om det finns tre delfrågor – (a), (b), och (c) – ger varje delfråga högst 6,7 poäng.

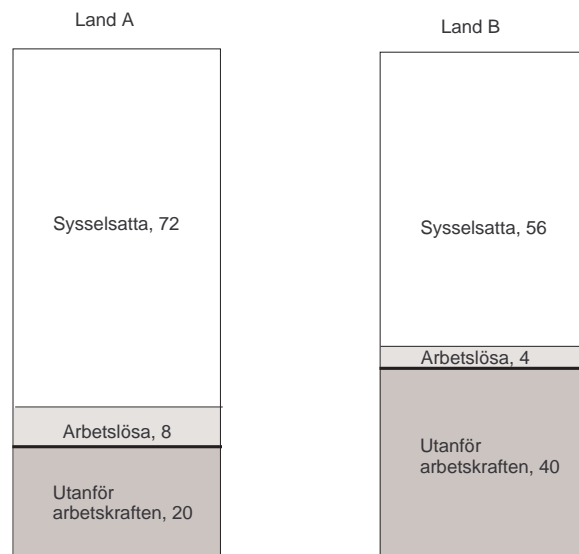
1. Antag en ekonomi med 30 personer, varav 20 jobbar och 10 har gått i pension. Det finns en vara, mjölk. Det råder full sysselsättning, och det produceras/konsumeras 100 liter mjölk per dag. Mjölkens kostar 2 kronor per liter, och priset är fast. Det finns en i princip obegränsad mängd pengar (genom kreditsystemet). Lönenivån är fastställd till 10 kr/dag. Lön betalas ut dagligen.

Pensionärerna tar ut 6 kronor per dag från sin förmögenhet, och köper mjölk. De som jobbar sparar 3 kronor per dag, och köper mjölk för resten. Det finns ingen ränta på sparpengar.

- (a) Visa det cirkulära flödet av pengar, samt varor/tjänster. Vad är nivån på real investering (kr/dag)? Vad är BNP (kr/dag)?
- (b) Använd ekonomin ovan för att förklara varför en tillfällig chock kan få långdragna konsekvenser för ekonomin. (Förslag: Antag en chock i ekonomin sådan att alla som jobbar sparar 4 kronor en dag istället för 3. Gör några enkla antaganden och beräkna konsekvenserna ett par dagar framöver. Argumentera sedan utifrån exemplet.)
- (c) Diskutera egenskaper och policyåtgärder i en sluten ekonomi som kan bidra till en snabb återhämtning från en negativ chock. Är sådana åtgärder alltid av godo?

-
2.
 - (a) En ekonomi, A, har länge haft stabil inflation vid 2 procent per år. Plötsligt drar staten igång en kraftigt expansiv politik. Visa, med hjälp av kortsiktiga Phillipskurvor, effekterna på inflation och arbetslöshet på kort och medelfristig sikt.
 - (b) En annan ekonomi, B, har länge haft hög och instabil inflation, som är dock för tillfället nere vid 2 procent per år. Plötsligt drar staten igång en kraftigt expansiv politik. Jämför effekterna med dessa i ekonomi A. Förklara!
 - (c) 'Ju mer förtroende staten har hos marknaden, desto mer frestande är det för staten att svika!' Diskutera. Finns det någon, eller några, lösningar till problemet? Förklara! [Du kanske kan förklara företeelser som det svenska utgiftstaket, och regeln för statens budgetbalans över konjunkturcykeln.]

-
3. Två länder, A och B, har 100 vuxna vardera. Dessa vuxna är fördelade som nedan.

- (a) i. Vad är nivån på arbetslöshet i respektive land, i procent?
 ii. Varje sysselsatt person producerar varor till ett värde av 1000 dollar per år. Vad är nivån på BNP per capita i respektive land?
- (b) Diskutera kortfattat följande påstående: 'Arbetsmarknaden i Land A fungerar bättre än i Land B, eftersom man lyckas skapa fler jobb i A än i B.'

Den nuvarande svenska regeringen har skärpt reglerna för a-kassan; besparingen i utbetalningar har beräknats till cirka 2,9 miljarder kronor.² Dock vill man inte enbart spara pengar.

- (c) Diskutera kortfattat tänkbara effekter på arbetsmarknaden av minskad arbetslöshetsersättning. (Redogör för vilka effekter man bör kunna tänka sig teoretiskt, och även gärna eventuella bevis.)

-
4. (a) Antag att regeringen i en sluten ekonomi inför åtgärder som minskar konsumtionen och ökar reala investeringar. Hur påverkar denna politik BNP på kort och lång sikt? Hur påverkas den genomsnittliga konsumtionsnivån i landet, initialt? På sikt? Förklara gärna med hjälp av bilder eller figurer.
- (b) Vad driver tillväxt på sikt i Solow-modellen? Drivkraften *förklaras* dock inte. Diskutera kortfattat andra (modernare) modeller där man försöker förklara denna drivkraft.

²Se t.ex. www.iaf.se, Rapport 2007:8.

- (c) Diskutera följande påståendet.
- 'Sverige växer långsammare nu än förr för att vi har för höga skatter'.
-

5. Antag att Sverige byter ut kronan mot euron.

- (a) Har vi kvar någon penningpolitisk självständighet? Förklara!
- (b) Hur är det då med finanspolitiken? Påverkar expansiv svensk finanspolitik den svenska ekonomin? Har man fria händer att bedriva sådan politik? Förklara!
- (c) Antag att vi, istället för att byta ut kronan mot euron, har kvar kronan och, på ett trovärdigt sätt, förbinder oss att hålla en fast kurs gentemot euron. Ändras några av slutsatserna ovan? Förklara!
- (d) Vilket växelkurssystem tycker du passar Sverige bäst för de närmaste decennierna? Diskutera och jämför minst två av följande alternativen: att behålla en rörlig växelkurs för kronan; att byta ut kronan mot euron; att byta ut kronan mot en (hypotetisk) nordisk gemensam valuta.
-

6. –Vi kan inte ställa ut löften om saker det inte finns pengar för, sade finansministern Anders Borg.

Statsministern Fredrik är dock förvirrad. Bör inte staten gå back (alltså med underskott) i sin budget under lågkonjunktur? Är det inte i så fall ännu mer motiverat med skattesänkningar under sådana tider? Hjälp honom reda ut detta! Har Anders rätt? Har Fredrik rätt? Hur bör Fredrik göra?

7. Sveriges regering, liksom regeringar i många andra länder, har självmant starkt begränsat sina möjligheter att bedriva expansiv penning- och finanspolitik genom att, till exempel, ge centralbanken oberoende och ett låginflationsmål. Syftet är att öka stabiliteten i ekonomin och minska inflationen. Måste vi betala ett pris för denna stabilitet i form av högre arbetslöshet och lägre tillväxt än vad vi hade kunnat ha annars?